

Sectiezaal onder de loep

Klaas Peperkamp: 'De sectiezaal heeft een signaalfunctie voor de praktijk'

De sectiezaal van GD in Deventer is een verzamelplaats van diergeneeskundige narigheid. Het vaststellen van ziekte- of doodsoorzaken is echter van groot belang. Veterinair patholoog Klaas Peperkamp geeft een kijkje in de keuken.

Net na het middaguur arriveren bij de sectiezaal van GD in Deventer de eerste vrachtwagens met kadavers. Medewerkers van de sectiezaal staan klaar om met allerlei hulpmiddelen de dode dieren naar de lange tafels te transporteren. Volwassen runderen hangen aan de haak te wachten tot de dienstdoende patholoog hen aan een sectie onderwerpt.

Het geeft een onaangenaam beeld, maar de waarde van resultaten vanuit de sectiezaal is groot. 'Het heeft een signaalfunctie voor de praktijk en is een vinger aan de pols', begint Klaas Peperkamp, veterinaire patholoog bij GD, gedreven te vertellen. 'De sectiezaal is als faciliteit aanwezig onder andere in geval van calamiteiten. Het is net als bij een brandweerkazerne. We willen geen brand, maar als we het hebben, moeten we het kunnen bestrijden. Zo is het met de sectiezaal ook. In geval van calamiteiten in de diergezondheid moeten de faciliteiten en de kennis en kunde aanwezig zijn.'

De sectiezaal vormt op zichzelf een uniek concept. Vrijwel geen enkel ander land kent een dergelijke infrastructuur van ophalen en faciliteit voor secties.

Maatschappelijk belang

Het gebeurt regelmatig dat de uitbraak van een dierziekte aan het licht komt via de sectiezaal. 'Wij zitten hier bij wijze van spreken in de frontlinie. Wanneer er dieren als gevolg van een dierziekte dood gaan, krijgen wij ze als eerste op tafel.' Te denken valt aan het onlangs ontdekte brachyspinasymdroom of aan een uitbraak van ibr of salmonellose. Vanuit dit oogpunt dient de sectiezaal de sector door in een vroeg stadium te kunnen waarschuwen bij het optreden van dier-

ziekten of aangifteplichtige aandoeningen. Zowel de sector als het ministerie van LNV zijn zich van het maatschappelijk belang van de sectiezaal bewust en subsidiëren deze faciliteit dan ook.

De zes geregistreerde pathologen die bij GD in dienst zijn, onderhouden goede contacten met andere laboratoria – onder andere in het buitenland – om nieuwe ontwikkelingen te volgen en het kennisniveau op peil te houden. 'Wanneer we bijvoorbeeld iets tegenkomen dat nooit eerder is gevonden, leggen we dat uitgebreid vast in woord en beeld. Archief, netwerk en contacten zijn in deze erg belangrijk.'

Naast het bestrijden van calamiteiten dient de sectiezaal ook de voedselveiligheid. 'De ziekte Q-fever die onlangs is vastgesteld bij mensen, treffen wij in de sectiezaal ook aan bij kleine herkauwers. In een onderzoek naar deze nog relatief onbekende ziekte werkt GD samen met RIVM, VWA en de GGD. GD dient dus ook duidelijk een volksgezondheidsdoel.'

Subsidie voor sectie

Het aanbieden van sectiemateriaal zou zonder subsidie een kostbare zaak worden. 'De kosten voor het onderzoeken van een volwassen rund komen zonder subsidie op 188,70 euro, exclusief transport. Het transport zonder subsidie kost evenveel als een taxirit per vrachtwagen en kan dus ook wel een paar honderd euro bedragen', stelt Peperkamp. De huidige tarievenlijst vermeldt bij sectie van een volwassen rund voor de veehouder 31,75 euro onderzoekskosten en hetzelfde bedrag aan transportkosten. De kosten voor destructie bedragen 33,30 euro. In de sectiezaal worden vijf dagen per

Patholoog Klaas Peperkamp verricht sectie op een rund



Klaas Peperkamp: 'De communicatie tussen GD en de praktiserende dierenarts is erg belangrijk'

week secties verricht. Alleen in noodgevallen kan er via de dienstdoende GD-dierenarts besloten worden om in het weekend een sectie te verrichten. De prijzen hiervan liggen echter vele malen hoger. De pathologen krijgen dagelijks dertig tot zeventig dieren op de tafel, waaronder rundvee, maar ook andere diersoorten. Vorig jaar kwamen in totaal 2683 stuks rundvee onder het mes van de pathologen. Hiervan was 57 procent jonger dan een jaar of een geaborteerde vrucht. Het percentage rundvee ouder dan een jaar lag op 26. Het overige deel valt onder de categorieën zoogkoeien, zoogkalveren, vleeskalveren en vleesstieren.

De sectiezaal dient echter niet alleen voor calamiteiten of voedselveiligheid. Het belangrijkste doel van de sectiezaal is het vaststellen van de ziekte- of doodsoorzaak van kadavers die ter sectie worden aangeboden. De veehouder kan hiervan gebruikmaken bij de dood van een dier waarbij de doodsoorzaak gevolgen kan hebben voor de rest van het koppel.

Klinische diagnose

Het verdient de voorkeur om de praktiserende dierenarts op het bedrijf in de beslissing te betrekken om al dan niet tot de aanvraag van sectie over te gaan, eventueel via overleg met een GD-dierenarts van het telefonisch loket GD-Vee kijker. 'Van de praktiserende dierenarts ontvangen we bij het insturen van materiaal graag de klinische diagnose', vertelt Peperkamp. 'Als het dier eenmaal op tafel ligt, kunnen we niet meer zien of ze kreupel liep of bijvoorbeeld slingerde. De informatie van de dierenarts stuurt ons een bepaalde kant op waarnaar we moeten zoeken. Wij kunnen het kadaver natuurlijk niet op alles controleren. Als er geen aanwijzingen zijn voor afwijkende zenuwverschijnselen, gaan we het hersenen zenuwweefsel van het dier niet controleren. Dat zou veel te duur worden.'

Dode dieren kunnen 's morgens tot acht uur worden gemeld. Het verdient de

voorkeur de dieren direct na het besluit tot sectie aan te melden bij de ophaaldienst, zodat routes al in een vroeg stadium kunnen worden ingepland en het materiaal zo vers mogelijk kan worden opgehaald. In totaal zes vrachtauto's verzamelen de aangeboden dieren. Dat gebeurt onder strikte hygiënevoorschriften waarbij wielkasten, het stuur en de pedalen ontsmet worden.

Bij aankomst in het met onderdruk uitgeruste laboratorium worden de dieren door de patholoog aan een macroscopisch onderzoek onderworpen. Dit omvat het opensnijden van het dier en het van buiten naar binnen bekijken. 'Wij stellen dan vormveranderingen vast, zoals bijvoorbeeld de ligging of grootte van organen', vertelt Peperkamp. 'De borst- en buikorganen bekijken we standaard. In dit onderzoek proberen we visueel de doodsoorzaak vast te stellen. Wij zien hier op tafel het gevolg van het probleem waarvan we de oorzaak opsporen.'

Uitslag geen behandelplan

Een eerste uitslag van deze zoektocht ontvangen dierenarts en veehouder nog dezelfde dag op basis van het macroscopisch onderzoek. Een dierenarts kan aan de hand hiervan een voorlopige behandeling voorschrijven voor de rest van het koppel. Er volgt op deze eerste uitslag in veel gevallen nog een vervolgonderzoek. Hierbij wordt via microscopisch of bacteriologisch onderzoek gezocht naar weefselveranderingen of bacteriegroei.

Bij deze onderzoeken is het waarnemen, interpreteren en integreren van resultaten een ingewikkeld proces. 'Het geheel vormt een ingewikkelde logistieke trein. Maar het is nodig om twee tot drie dagen later de definitieve uitslag aan de dierenarts of de veehouder te kunnen overleggen.' Peperkamp benadrukt dat de uitslag geen behandelplan tegen het probleem is. 'Wij moeten als specialist onze beperkingen kennen. Wij rapporteren de bevindingen van de onderzoeken en de doodsoorzaak in principe aan een dierenarts, omdat alleen die de juiste vertaalslag naar de praktijk kan maken en vervolgstappen kan ondernemen. De uitslag staat daarom ook niet in jip-en-janneke taal uitgeschreven, maar in medische termen. De communicatie tussen GD en de praktiserende dierenarts is hierdoor wel erg belangrijk.'

Florus Pellikaan